

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

## ΒΗΛΑΡΑΞ

ΑΡΙΘΜΟΣ 348

Ἐμεῖς οἱ ἄντρες, δὲν μποροῦμε νὰ νοιώσουμε

πόσο μιὰ ψυχὴ ντελικάτη πικραίνεται κι ἀηδιάζει, θωρώντας ἔτσι τοὺς ἄντρες νὰ ξεφυλλίζονται καὶ νὰ πέφτουν. Θάνατοι, φαίνεται, κάτι τι φριχτό. Αὐτό, φαίνεται, θὰ φτάνει γιὰ νὰ σπάσει μιὰ ζωὴ καὶ νὰ τὴν κάμει ἀνίκανη πλειὰ νὰ πιστέψει κάθε ὥραϊο κ' εἰλικρινὲς κ' εὐγενικό. Ἐκείνους ποὺ νόμιζες πὼς πηγαίνουν μπροστὰ καὶ κοιτάζουν κάπως πὺς ψηλὰ νὰ θέσουν τὸ σκοπὸ τους—εἶναι φοβερὸ θέαμα νὰ τοὺς ἀνακαλύπτεις μαριονέτες μόνο πὼς εἶναι καὶ φασουλῆδες ξύλινοι, ποὺ τοὺς τραβάς τὸ σπάγγο καὶ βάζουν τὸ χεράκι τους ἀπάνω στὴν καρδιά καὶ γονατίζουν δουλικά κι ἀνοιγοκλείουν τὸ ξύλινό τους στόμα καὶ ξεφωνίζουν τὰ λόγια ποὺ τοὺς ἔδωκες ἐστὶ μελοδραματικά ν' ἀπαγγεῖλουν καὶ νὰ ποῦνε...

Ἡ ψυχὴ μιὰς γυναίκας εὐγενικῆς ποὺ βλέπει αὐτὸ τὸ θέαμα δὲν εἶναι δυνατό νὰ μὴν ταραχτεῖ καὶ νὰ μὴν ἀηδιάσει. Δὲν μπορεῖ πιά τίποτα μεγάλο κι ἄδολο νὰ πιστέψει, δὲν μπορεῖ πιά νὰ χαίρεται τὸ χάρισμα ν' ἀπατάται ἀπὸ τὰ ψεύτικα, ὥραϊα λόγια καὶ ν' ἀντικρύζει τὴ ζωὴ μὲ τὴν ἀφέλεια καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη ἀνήμερου παιδιοῦ.

Καὶ γι' αὐτὸ μιὰ ἀπογοήτευση πικρότατη κάθεται βαριά πάνω στὸ στόμα τῆς Γαλάτειας καὶ τῆς λυγίζει καὶ τῆς σπᾶ τὸ τόξο τῶν χειλιῶν τῆς καὶ μιὰ εἰρωνεῖα δίστομη πετιέται μὲ ἀγανάκτηση ἀπὸ τὰ γελαστά της τὰ μάτια. Παντοῦ, σὲ ἔτι ὥς τώρα ἔγραφε, στὸ δράμα τῆς «Πὺδ εὐγενικός», στὰ «Γράμματα» καὶ στὰ Δηγῆματά της στὴν «Πινυκοθήκη», στὸ Ridi Pagliaccio της, παντοῦ ἡ νότα αὐτὴ ἡ στριγγιὰ κ' εἰρωνική καὶ τὸ ἀνήλεο ξεγύμνωμα τῆς ἀκάθαρτης ζωῆς.

Θαρρεῖς κ' αἰσθάνεται κάποια ἐκφυλὴ ἡδονὴ νὰ δέχνηται πίσω ἀπὸ τὰ μυρωμένα γάντια τὰ χέρια τὰ λερωμένα, πίσω ἀπὸ τὰ κατακέκλινα χεῖλια τὰ σαπημένα μαῦρα δόντια, πίσω ἀπὸ τὴ σεμνὴ χερνομένη τὴν ἀσέμνη φουρκέτα καὶ μέσα στὰ φάθη κάθε ἡμορφῆς τάχα καὶ μεγαλοιδεατικῆς ψυχῆς τὸ ἐνστικτο τὸ σιχαμερὸ τοῦ προπάτορα πιθήκου.

\*

Οἱ μεγάλες λέξεις ποὺ ἀπατοῦν καὶ ὑπνωτίζουν τὴν κάθε γυναῖκα, δὲν τὴν ἀπατοῦν καὶ δὲν τὴν ὑπνωτίζουν—ἀπεναντίας, τὴν ἐξεγείρουν καὶ τὴν ἀναταράζουν καὶ τῆς δίδουν μὲν ἐπαναστατικὴ καὶ βλοσυρὴ ἀντάσταση θυμοῦ καὶ καταφρόνιας. Πρέπει κανεὶς πολὺ ν' ἀγαπήσει καὶ πολὺ ν' ἀπατηθεῖ γιὰ νὰ φτάσει στὴν ἀπαρηγόρητη αὐτὴ καὶ βαθυστό-

χαστὴ ἀντίληψη τῆς κούφότητος κι ἀδειοσύνης κάποιων μεγάλων φανφαρόνικων λέξεων.

Γι' αὐτὸ καὶ τὸ ὕψος καὶ τὰ λόγια καὶ τὰ θέματα ποὺ διαλέγει ἡ Γαλάτεια ἔχουν κάποια ἐπαναστατικὴ σπασμοῦ καὶ λυγμοῦ συγκρατημένου, ποὺ βουδοσπαράζει κάτω ἀπὸ τὴν εἰρωνική γαλήνη τῆς ἐπιφάνειας καὶ ποτὲ δὲ θὰ πίστευε κανεὶς πὼς χέρι γυναικῆσιο τόσο λεπτὸ καὶ τόσο ἁμωρφο θὰ μπορούσε ποτὲ μὲ τόσο τραχύτατες γραμμὲς νὰ στιγματίζει, σὰ μὲ πυρωμένο σίδερο, τὸ γαλήνιο πρόσωπο τῆς Ζωῆς. Χωρὶς ρομαντικότητες καὶ λιγοθυμητὰ παιδίστικα μπροστὰ στὰ ἡλιογέρματα κι ἀναστενάγματα ὑστερικά κάτω ἀπὸ τὸ φεγγάρι, χωρὶς αἰσθηματικότητες ἐρωτικές, ὡς θάταν φυσικὸ στὰ εἰκοσιπέντε τῆς τὰ χρόνια καὶ στὴν ἁμορφιὰ τοῦ κορμιοῦ τῆς—κοιτάζει μὲ διαπεραστικὴ βαθύτητα καὶ τίς πὺς ἀσήμερες λεπτομέρειες τῆς ζωῆς καὶ βρίσκει σὲ μιὰ βλίστα, σὲ μιὰ φλυαρία φιλενάδας τῆς, σὲ μιὰ συζήτηση, σ' ἓναν περίπατο, σ' ἓνα χορὸ, σὲ χίλια δυὸ καθημερινὰ καὶ πολυσυνηθισμένα, τὰ κρυφὰ μικροῦτσικα ἐλατήρια ποὺ κινοῦνε κ' ἐξηγοῦν δλη μας τὴ ζωὴ.

Θάχει, φαίνεται, πάρα πολλὰ δεῖ καὶ πάρα πολλὰ ὑποφέρει στὴ ζωὴ τῆς, κ' ἔτσι μπόρεσε νὰ βουτήξει βαθιὰ στὴν πραγματικότητά καὶ νὰ διαπεράσει τὴν ἀπατηλὴ, φανταχτερὴ ἐπιφάνεια ἔπου σταματᾷ τὸ πλῆθος καὶ ν' ἀγγίζει τὸ βυθὸ τῆς ποὺ εἶναι ὅλο ἄμμος κι ὅλο ψεύτικα, γυαλιστερά πετράδια.

Κ' ἔτσι ἐξηγοῦνται ὅλες τῆς οἱ ιδιότητες :

Ἡ εἰρωνεία τῆς ποὺ πονεῖ καὶ σπαρταρὰ ἀνάμεσα στὰ χτυπητὰ τῆς γέλια, ἡ εἰλικρινεία τῆς ποὺ κάνει καλὸ ἔτσι ἀπότομα ποὺ λέγεται κ' ἔτσι ὥρᾳ ποὺ ῥήχνηται, ἡ παρατηρητικότητά της ἡ ἀδιάκριτη, ποὺ σὲ κάνει καὶ χαμηλώνεις τὸ βλέμμα, ζητώντας τὸν κῆρυκα νὰ κρύψει τὴ σκέψη σου, ποὺ τὴ διαβάσει Ἐκείνη, ἀδιάφορη καὶ περιφρονητικὴ, ἀπάνω στὸ μέτωπό σου, καὶ τέλος ἡ ἀπογοήτευσή της, ποὺ τὴν κάνει νὰ θέτει μὲ κάποιαν ἀριστοκρατικὴ νουτιά στὰ ὅλα τὰ πράγματα κι ὅλα τὰ πρόσωπα στὴ θέση ποὺ τοὺς ταιριάζει, ἀποσπώντας μὲ ὀργὴ ἀποπάνω τους τίς ἀποκριτικὲς μάσκες τῆς φαινομενικῆς τους λαμπρότητας.

Κ' ἔτσι, γύρω στὰ μεγάλα τῆς προτερήματα ριζώνουν καὶ κισσοπλέκονται καὶ τὰ μεγάλα τῆς ψεγάδια.

Γιατὶ σὲ μιὰ γυναῖκα τόσο νέα καὶ λεπτὴ τοῦ

κάκου ζητοῦμε κάποια ἡσυχία, γαλήνια μονοπάτια ποὺ νὰ ξεκουραστῇ τὸ μάτι μας, ἀπὸ τὸ τραχύτατο φῶς τῆς μεσημέριατικῆς, ἀνήσικιτης Ἀλήθειας. Κάτι ἄλλο τῆς ζητοῦμε. Κάτι μπλέ, κάτι μαλακὸ κι ἀνήμερο, κάποια μάτια ποὺ νὰ ξέρουν νὰ χαμηλώνουν καὶ νὰ ξέρουν νὰ σιωποῦν, μιὰ ψυχὴ πὺς γυναικῆσια καὶ πὺς ἀρελή, ποὺ νὰ πιστεύει σὲ μερικὲς ὥραϊες ἀπάτες καὶ νὰ πέφτει σὲ ὅλες τῆς λουλουδοσκεπασμένες παγίδες τῆς ζωῆς.

\*

Χωρὶς νὰ τὴ ξέρει, ἄθελα κ' ὑποσυνείδητα, ἡ κοινωνία μισεῖ μὲ τὸ δίκιο τῆς καὶ κατατρέπει πολὺ σωστά, τίς τέτοιες ὑπερφυσιολογικῆς γυναικῆστικες ψυχῆς ποὺ κάπου κάπου ὑψώνονται ἀντάρτικα ἀνάμεσα στὶς εὐκολόσπαστες γαλήνες τῶν σπιτιῶν καὶ ξεσκίζουν τίς ἁμωρότατες μάσκες ποὺ παίρνει ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος γιὰ νὰ διπλοοιμελιῶνουν καὶ νὰ δικαιολογοῦν τὸ φριχτὸ οἰκοδόμημα τῆς Ὑπαρξεως.

Θάτανε τρομερὸ μαρτύριο ἡ ζωὴ μας, ἂν γυρίζοντας τὸ βράδι σπύτι μας, ὅστερα ἀπὸ τὸν ἀγῶνα μιᾶς ἡμέρας, βρίσκαμε στηλωμένα ἀπάνω μας, καρφωμένα ἀπάνω στὸ μέτωπό μας, ἐρευνητικὰ κι ἀνήλεα καὶ τόσο πολυέφερα δυὸ τέτοια δλάνοιχα μάτια. Ἐχομε ἀνάγκη νὰ μᾶς ἀγαποῦνε, νὰ μὴ μᾶς πολυξέρουν, νὰ μᾶς πιστεύουν, νὰ γέρονε ἀπάνω τους καὶ ν' ἀγναντεύουμε πέρα κι ἀλάργα τὴ γαλήνη τῆς φωτεινῆς τῶν ὥραϊων ζώων καὶ τὴν ἀφασίωση τὴν ἀπατημένη καὶ μωρόπιστη τῶν ἀνήμερων γυναικῶν.

Ὅχι νὰ μᾶς ἀναλύουν καὶ νὰ μᾶς σκίζουν καὶ τοὺς ἑφτά πέπλους τῆς ψυχῆς καὶ νὰ κοκκινίζουμε καὶ νὰ ντρεπόμαστε καὶ νὰ μὴν ἔχομε μιὰ γαλαξοήσκια γωνιά τοῦ σπιτιοῦ ἢ τοῦ κρεβατιοῦ γιὰ νὰ κρυφτοῦμε.

Ὅλα αὐτὰ ἀπὸ τὸ ὁρμέμεστο, ποὺ ποτὲ τοῦ δὲ λαθεῖ, τὰ νοιώθει ἡ κοινωνία καὶ σὲ τέτοιες ἀντάρτισσες γυναῖκες ὑψώνεται ἔχτρα καὶ ἀπειλητικὴ—θαμπὰ θολομαντεύοντας τὸ μεγάλο κοινωνικὸ κίνημα ποὺ ἐγκυμονοῦν τὰ λόγια καὶ τὰ παράδειγμα τους.

Εἶναι κάποιες ψευτεῖς ποὺ εἶναι ἀπαραιτήτες γιὰ νὰ ζήσει ἡ ζωὴ, εἶναι κάποια μάτια κλειστὰ—ποὺ ἂν ὑπνολύσανε ἡ ἀνθρωπὸς θὰ ὑπέφευγε μαρτύριο—τὸ μαρτύριο τοῦ Κἄν ποὺ κυνηγεῖται ἀπὸ τὸ ἀκούμητο μάτι τοῦ Θεοῦ καὶ ὑπάρχουν ἡσυχίαι ποὺ μύριες φορές πὺς πολὺ ἀξίζουν ἀπὸ τὸ ἀνελεῖστο φῶς τοῦ καταμεσούρανου ἡλίου.

ΓΑΒΡΙΗΛ Δ' ΑΝΝΟΥΝΤΣΙΟ

## Η ΤΖΟΚΟΝΤΑ<sup>\*)</sup>

Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ μεταφραστής

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ (τρομαγμένη, παρακαλώντας.)  
Συλβία, Συλβία, συλλογίσου ἄκουμ μιὰ στιγμή!  
Στοχάσου τί κανεῖς!

ΣΥΛΒΙΑ. Δὲ σοὺ ζητῶ βοήθεια. Σοὺ ζητῶ νὰρθῇς μὲ μου μονάχα ὡς τὴν πόρτα. Γιὰ τὰ λοιπὰ, εἰμ' ἀρκετὴ μονάχη μου· εἶναι μάλιστα ἀπαραίτητο καὶ νὰ μένω μόνη. Ἐρχεσαι; Τί ὥρα εἶναι; (Στρέφει γιὰ νὰ δῇ τὴν ὥρα πηγαίνει πρὸς τὸ τραπέζι.)

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ (σταματώντας τη.) Μή, σὲ παρακαλῶ! Δώσε ἀκρόαση στὰ λόγια μου, Συλβία! Ἡ καρδιά μου λέγει πὼς δὲ μπορεῖ νὰ βγῇ καλὸ ἀπὸ αὐτὸ ποὺ θές νὰ κάνῃς. Δώσε ἀκρόαση στὰ λόγια τῆς ἀδερφῆς σου. Σὲ ψυχοπαρκαλῶ!

<sup>\*)</sup> Ἡ ἀρχὴ στὸ 344 φύλλο.

ΣΥΛΒΙΑ (μ' ἓνα κίνημα ἀνυπομονίας.) Μὰ δὲν ἔχεις λοιπὸν καταλάβει ἄκόμα τί παίζω ἐγὼ τούτῃ τὴ στιγμή Ἄσε με. Πάω μόνη μου (Σκύβει ἀπάνω στὸ τραπέζι, κοιτάζει τὴν ὥρα.) Εἶναι τέσσερες. Δὲν ἔχω οὔτε στιγμή νὰ χάνω. Ἐχεις κα νέν' ἀμάξι κάτω;

(Ἡ βροχὴ θροεῖ ἄεφρα ἀπάνω στὰ δέντρα τοῦ κήπου.)

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Δὲν ἀκούς τί κατακλυσμός; Μὴν ἐδῇς! Ἄσε τὰ ὅλα γι' αὐτοῦ. Ἐλα, ἔκουτε. (Προσπιθεῖ νὰ τὴν τραβήξῃ.) Περίμενε τούλαχιστο νὰ περάσῃ ἡ βροχὴ.

ΣΥΛΒΙΑ. Δὲν ἔχω οὔτε στιγμή νὰ χάνω. Ἀνάγκη νὰ εἴμ' ἐκεῖ, πρὶν ἀπὸ κείνη ἀνάγκη νὰ μὲ βρῇ αὐτὴ ἐκεῖ, σὰ στὸ σπύτι μου. Καταλαβαίνεις; Ἄσε με. Γλήγορα τὸ καπέλλο, τὸ παλτό, τὰ γάντια... Γιωδάννα!

(Περνᾷ στὴ δίπλα τὴν κάμαρα, κρᾶζοντας τὴν παρακώρη της. Ἡ Φραντζέσκα δόνη, περιφρονη, πηγαίνει πρὸς τὸ παράθυρο, δπουν χτυπᾷ ἡ βροχὴ.)

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Θεέ μου! Θεέ μου! (Κοιτάζει στὸν κήπο· φωνάζει.) Λούκιε! Λούκιε! (Στρέφει πρὸς τὴν πόρτα, δπουν ἔχει φέγει ἡ ἀδερφὴ της.)

ΣΥΛΒΙΑ (καθὼς ξανάρχεται, λαχανιάσμενη.)

Νάμει ἔτσι. Ἀρχὴ ἐκεῖ τὴ Μπεατα καὶ κλαίει. Ἦθελε νὰ βγῇ ἔξω μαζί μου. Σὺ μένεις, σὲ παρακαλῶ: πήγαινε νὰ τὴν πρηγορήσῃς. Ἐγὼ βγαίνω μόνη μου. Παίρνω τὸ ἀμάξι σου. Καλὴν ἀντάμωση. (Κάνει νὰ φιλήσῃ τὴν ἀδερφὴ της.)

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Πηγαίνεις λοιπὸν; Εἰν' ἀποφασισμένο;

ΣΥΛΒΙΑ. Πηγαίνω.

ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ. Ἐρίομαι μαζί σου.

ΣΥΛΒΙΑ. Πᾶμε (Ἄθελα, στέκεται καὶ στρέφει δλόγους τὰ μάτια, σὰ νὰ θέλῃ νὰ κἀλίσῃ μ' ἓνα βλέμμα ὅλα τὰ πράγματα τὰγαπημένα. Οἱ κουρτίνες σαλεύουν· ἡ βροχὴ πέφτει μὲ ὀργή. Ἡ Συλβία ἀνασαίνει τὴ νοτισμένη εὐωδία ποὺ μπαίνει ἀπὸ τὰ παράθυρα. Μόνο γιὰ μιὰ στιγμή τὸ τεταμένον δοξάρι τῆς θέλησῆς της χαλαρώνεται.)

— Ἡ μ-ρ-υ-δ-ά τῆς γῆς...

(Ἀνατριχιάζει βλέποντας νὰ παρουσιάζεται ἄεφρα στὸ κατώφλι, δπουν αὐτὴ ἐτοιμάζεται νὰ περάσῃ, τὸ Λούκιε, γεμάτο πυρετό, μὲ ἔξοικοπο τὸ κεφάλι, μὲ τὰ μαλλιά καὶ τὰ ρούχα μουσικὰ μένα ἀπ' τὴ βροχὴ. Κοιτάζονται. Στιγμὴ βαρύνεται σιωπῆς.)

ΛΟΥΚΙΟΣ (μὲ βραχνὴ φωνή.) Πᾶς ἔξω;

ΣΥΛΒΙΑ. Ναι, πάω ἔξω.

Καὶ γι' αὐτὸ μέσα ἀπὸ τὸ θαυμασμὸν τοῦ νοῦ-  
θαμε γιὰ τὴν εἰλικρίνεια καὶ τὴν ἐπαναστατικὴν  
καὶ τὴν σπαρταριστὴν ἀνάλυσιν τοῦ Ridi Paglia-  
cio τῆς Γαλάτειας—(εἶδατε; εἶναι σὺν ἑνῶν ἀν-  
θρώπων ζωντανός, ξαπλωμένος σ' ἕνα μάρμαρον καὶ  
χωρὶς νὰ τὸν χλωροφορμίσουν τοῦ σκίζουσι τὴν  
σάρκα καὶ τοῦ τριχοτομοῦν τὰ νεύρα καὶ τοῦ πιάν-  
νουν μὲ τὴν τομπίδα τὴν καρδιὰ τοῦ σπαρταρῆ καὶ  
θέλει νὰ φύγει...) μὴ δυσφορία μᾶς κυριεύει, μὴ  
παράξενον συστολή, καὶ τι τοῦ πολὺ ἀπότομα  
πέφτει καὶ πολὺ κυνικώτατα ξεσκεπάζεται καὶ ὁρμᾷ.

Εἶναι ἴσως πρόληψις, ἴσως συνήθεια, ἴσως ἀ-  
νάγκη ψυχολογική, τὴν γυναῖκα νὰ τὴν θέλωμε τε-  
λειῶς γυναῖκα, ἀδύνατον κ' εὐκολόδοσπαστη κ' εὐκο-  
λοσυγκίνητη, ποὺ νὰ μισεῖ τὴν ἀλλήλειαν ὡς καὶ τι  
ἐνάντια στὸν προορισμὸν τῆς καὶ ν' ἀγαπᾷ «φύσει»  
τὴν ψευτικὰ καὶ τὴν ὑποκρισίαν καὶ τίς χίλιες δυὸ  
ἀπόχρωσες τοῦ ἀτλαζίου καὶ τίς χίλιες δυὸ ἡδονικὰς  
ἀνατριχίλλες τῆς θάλασσης καὶ τῆς γάτας.

Κι ὅταν στὴν Τέχνη, ἐξωτερικεύεται μὴ γυναῖκα  
ψυχόρμητα νοιώθωμε πῶς τότε μόνο ὅλ' δημιουργή-  
σει ἔργα μεγάλα, ὅταν ἀποσυπώσῃ τέλει τὰ κυ-  
ματιστὰ τῆς αὐτῆς καὶ ὑποῦλα καὶ τίγρινά τῆς φυ-  
σικὰ—καὶ ὅχι ὅταν τὸ μικρὸν τῆς τὸ χέρι τοῦ πρέ-  
πει πάντα νὰ μᾶς ὁρροῖ καὶ νὰ μᾶς κλεῖ τὰ μά-  
τια, σμίγει μὲ τὸ μεγάλο τὸ ἄδρ' χέρι τοῦ ἄντρα  
καὶ θέλει νὰ ρήξῃ κάτω τὰ γλυκώτατα ἔδερμα ποὺ  
πλάνα κρύβονται κ' ἐνεδρεῖσιν ἀνάμεσα στὰ φύλλα  
τῆς Ὑπαρξεως γιὰ νὰ μᾶς γλυκάνουν τὴ ζωὴ σκλη-  
ρώνοντάς τινε.

\*

Κι ἀκόμα πὺς πολὺ—δὲν ξέρω—ἡ δυσφορία τοῦ  
μοῦ γεννᾷ τὸ Ridi Pagliacio, ἀναδύει ἴσως  
ἀπὸ κάποια βαθύτερη, μυστικότερη, πηγὴ. Ἡ Γυ-  
ναῖκα ποὺ ὅταν ἀγαπήσῃ ἀντὶ τὰ συρθεῖ στὰ πόδια  
τοῦ Κυρίαρχου τῆς, σκληρὰ, ὑφώνεται τόσο ἀδιάν-  
τροπα καὶ βεβηλώνει τὴν ἀγάπην τῆς δημοσιεύοντάς  
τινε,—μοῦ κάνει κακό, εἶναι σὰ ν' ἀνοίγῃ τὴν κά-  
μερά τῆς, εἶναι σὰ ν' ἀνασηκώσῃ τίς κουρτίνες τοῦ  
κρεβατιοῦ τῆς καὶ προσκαλεῖ ὅλο τὸν κόσμον νὰ σκύ-  
ψῃ ἀπάνω στὰ σεντόνια καὶ νὰ δεῖ καὶ νὰ λερώσῃ  
μὲ τὰ χέρια τοῦ τὰ τσαλακωμένα, μουσκεμένα  
προσκεφάλια καὶ νὰ μολύνῃ μὲ τὰ περιέργ' αὐτοῦ,  
τ' ἀκάθαρτα βλέμματα, τίς ἱερὲς σεμνότητες τῆς  
ἀσεμνότητος ἡδονῆς.

Ὅχι, πὺς ντροπαλὴ καὶ πὺς συμαζεμένη καὶ πὺς  
σεδοκτῆ πρέπει νὰ εἶναι ἡ γυναικίσις ἀγάπη. Ὅχι,

κι ἂν λέμε, ὁ ἀληθινὸς ρόλος τῆς γυναῖκας εἶναι ν'  
ἀγαπᾷ, νὰ πονεῖ, νὰ χαίρεται καὶ νὰ σωπαίνει. Καὶ  
ὅχι νὰ σηκώνεται καὶ νὰ δρασκελίζει τὸ κατώφλι  
τοῦ σπιτιοῦ τῆς καὶ νὰ βγαίνει στὰ τρίστρατα μεσό-  
γυμνη καὶ νὰ δείχνῃ σ' ὅλους τοὺς διαβάτες, κλα-  
ψάρα, τὰ μπράτσα τῆς τὰ μπαδισμένα ἀπὸ τὰ  
φιλήματα τοῦ Ἀγαπητικοῦ, καὶ τὴν ψυχὴ τῆς τὴν  
κουρελιασμένην καὶ καταξεραισμένην ἀπὸ μιάν ἀσπλα-  
χγὴν καὶ ἀνελεήμονην ἀγάπην. Ὅσο ὥρατα κι ἂν ἀπλώ-  
ναι τὰ χέρια τῆς καταμεσὶς τοῦ δρόμου, ὅσο τέλειαν  
κι ἂν καταριέται ἡ εἰρωνεύεται ἡ προσκαλεῖ τὸν  
ἄντρα,—πάντα τὸ θέαμα αὐτὸ μᾶς σφίγγει τὴν  
καρδιὰ καὶ μᾶς ἔρχεται νὰ πάρωμε τὴν Γυναῖκα αὐτὴν  
καὶ νὰ τὴν πᾶμε σπῆτι τῆς καὶ νὰ διπλοκλειδώσωμε  
τὴν πόρτα καὶ νὰ τὴν βάλομε νὰ κηλῖσῃ σ' ἕνα μα-  
λακὸν ντιβάνι καὶ νὰ τῆς θώσωμε πραϋντικὰ καὶ νὰ  
τῆς θέσωμε πᾶγο στὸ κεφάλι, γιὰ νὰ συνέλθῃ.

Ἀφοῦ καὶ σὲ μᾶς τοὺς ἄνδρες πολλὰς φορὰς ἔρ-  
χεται στὰ μάγουλα καὶ τὰ κάνει κατὰκλινια ἀπὸ  
τὴ ντροπὴ ἢ ἀγανάκτησιν ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ μας,  
γιατὶ ἀνοίγωμε τόσο ἐκπνευστικὰ τὴν ψυχὴν μᾶς  
στὸν ὄχλον καὶ ὀρκιζόμεσθα νὰ κλειστοῦμε γιὰ πάντα  
μέσα στὸ φεουδαλικὸ πύργον τῆς ἀκαταδεχτούσης  
μας καὶ τῆς ἀγνότατης σιγῆς καὶ νὰ ἐξωτερικεύωμε  
τὴν ἡμορφίαν τοῦ νοιώθωμε μέσα μας, ζώντας τὴν  
μέσα σὲ ἔργα καὶ ὅχι γράφοντάς τινε ἀπάνω σὲ  
χαρτί.

Κι ἂν στοὺς ἄνδρες γεννιέται τόσο συχνὰ ἡ  
«αἰδέως» αὐτὴ κ' ἡ συστολὴ νὰ γυμνώσωμε τὴν  
ψυχὴν μᾶς στὴν ἀγορὰ καὶ σὲς πλατεῖες, στὴ Γυ-  
ναῖκα πρέπει νὰ εἶναι αἰώνια κ' ἐπιταχτική γιὰ τὴν  
φυσικὰ ντροπαλότητά τοῦ φύλου τῆς. Γι' αὐτὸ μοῦ  
κάνει κακὸ καὶ προσβάλλει πολλὰς μέτρας μου λε-  
πτότητες, ἡ Γυναῖκα ποὺ ξεπετιέται ἔτσι ἀνυπό-  
ταχτα στοὺς φυσιολογικούς τῆς νόμους καὶ μιλεῖ  
τόσο θαρρετὰ καὶ μὲ τόσο τρεφτικὴν εἰλικρίνεια  
γιὰ ἑ, τι ἱερὸ καὶ λειτουργικὸν ἔχει ἡ γυναικίσις  
ζωή—γιὰ τὴν Ἀγάπην. Κρύφτω καὶ μὲ τὰ δὺς μου  
τὰ χέρια τὸ πρόσωπον γιὰ νὰ μὴ δῶ πῶς χυμᾷ σὺν  
ταγγίαν χορεύτρα στὰ σταυροδρόμια καὶ ρήχνει  
κάτω ἕνα—ἕνα τοὺς πέπλους τῆς ψυχῆς τῆς καὶ χο-  
ρεύει τὸν κέρδακα τῆς δημόσιας ἐξομολόγησής.

Τὸ νὰ δείχνῃ κανεὶς τὸ σῶμα τοῦ δὲν εἶναι τόσο  
ἄσεμνον ὅσο νὰ δείχνῃ τὴν ψυχὴν τοῦ καὶ μὴ Γυ-  
ναῖκα πρέπει νὰ κρύβῃ τίς πληγὰς τῆς καρδιᾶς  
τῆς πολὺ πὺς προσεχτικὰ καὶ πολὺ πὺς σεμνὰ παρ'  
ὅσο κρύβει τὸ στήθος τῆς.

Ἔτσι νομίζω.

Κ' ἔτσι καὶ μόνο μπορῶ νὰ ἐξηγήσω τ' ἀντιφα-  
τικὰ συναισθήματα—τοῦ θαυμασμοῦ καὶ τῆς δυσφο-  
ρίας—ποῦ μοῦ γεννᾷ τὸ Ridi Pagliacio.

Κι ἀκόμα ἔτσι καὶ μόνο ἐξηγῶ γιατί γιὰ μένα  
ἡ Γαλάτεια νὰ εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα καὶ  
σπαρταχτικότερα θεάματα ποῦ εἶδα στὴ ζωὴ μου.

Ἡράκλειον (Κρήτης).

ΚΑΡΜΑ ΝΙΡΒΑΜΗ

## ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤὴν ἘΔΕΡΦΗ ΜΟΥ

Β'.

Ἀγαπημένε μου,

Συχνὰ κάποια ἐπεισόδια ἀνεξάρτητα ἀπὸ μᾶς,  
ὁλοσδιόλου ξένα καὶ ἀσχετα, ἔρχονται ξαφνικὰ καὶ  
μπαίνουν στὴ ζωὴ μας, καὶ περνοῦν ἀνάμεσά μας,  
καὶ μᾶς ἀφίνουν φεύγοντες ἀξέχαστες ἐντύπώσεις,  
καὶ τὸ σπουδαιότερον, μᾶς κάνουν καὶ μεταλλάζωμε  
πεποιθότες βαθυοριζωμένες πρὸς τὸ νομίζωμε πῶς τίποτε  
δὲ θάτανε ἱκανὸ νὰ μᾶς τίς ἀγγίξῃ ποτέ. Μὰ καλὸ-  
τερα ἄκουσε τί μοῦ συνέβηκε, ἀπὸ τὴν ἀρχή...

Ἐχὲς εἶμουν μονάχη σπῆτι. Λείπατε ὅλοι, κ'  
ἐγὼ εἶμουν λυπημένη καὶ πὺς ἄρρωστη ἀπὸ ἄλλες  
φορὰς. Μὴν ἔχοντας τί νὰ κάνω, καθόμουν στὸ πα-  
ράθυρον, κ' ἔβλεπα μέσα ἀπὸ τὰ κλειστὰ τζάμια  
τοὺς ἀρμούς διαβάτες ποὺ περνοῦσαν ποτε ποτε βια-  
στικὰ καὶ χάνονταν στὸ γόρσιμον τοῦ δρόμου...

Ποῦ πηγαίνατε, ποῦ τρέχανε ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἀθρό-  
ποι μὲς στὴ βροχή, τὸ καταλάβαινα ἀπὸ τίς φορεσιὰς  
τοὺς, ἀπὸ τὸ περπάτημά τους ἀκόμα. Ἔτσι δὲ μοῦ  
εἶπεν ὁ δόσκολο νὰ τοῦώσω. πῶς ἐκεῖνος ἐκεῖ ποῦ φο-  
ροῖτε τὸ βαρὺ πανωφόρι καὶ προχωροῦσε σφυρίζον-  
τας, διενθύνονταν σὲ κάποια ἐστὶ σπῆτι ποῦ τὸν  
περίμενε τὸ ἀναμένο τζάκι, βίως ἐπίσης δὲ μοῦ εἶ-  
πεν ὁ δόσκολο νὰ παρακολουθῶ τὸ φτωχὸ ἐκείνον ἐρ-  
γάτη ποῦ πηγαινε σκυφτὸς μὲ σηκωμένους τοὺς ὤ-  
μους ἀπὸ τὸ κοῦρο, μάταια γυρεύοντας νὰ ξεσάνει  
τὰ χέρια τοῦ σὲς τοῦπες τοῦ ἀλαφροῦ τοῦ σάκκου.  
Αὐτὸν τὸν περίμεναν παιδάκια ξυπόλυτα ποὺ τρέμανε  
καὶ ποὺ παίζανε στὴ λασπωμένη αἰθίᾳ, ἐνῶ ἡ μάνα  
τοὺς χλωμὴ καὶ ἀνήμπορη, ποῖός ξέρεῖ ἂν δὲν κρα-  
τοῦσε στὴν ἀγκυρά τῆς καὶ κανένα νεοφερμένο μωρὸ  
καχεχτικὸ καὶ ἀρρωστιάριον...

Καταλαβαίνεις. Ὅλες αὐτὲς οἱ εἰκόνες ποὺ περ-

## ΜΕΡΟΣ Γ'.

(Δωμάτιον ἀψηλὸν κ' εὐρύχωρον, φωτισμένον μὲ  
φωγγίτην, σκεπασμένον μὲ σκοτεινὸχρῶμες ταπεσα-  
ρίες. Στὸν τοῖχον τοῦ βάθους εἶναι ἕνα ὀρθογώνιον  
ἄνοιγμα, ἀρκετὰ μεγαλῆτερον ἀπὸ πόρτα, ποὺ πηγοί  
ναι πρὸς τὸ πλατὺν ἐργαστήριον τοῦ ἀγαλματοποιοῦ.  
Ἐπάνω στὸ ἐπιστάλιον εἶναι στερεωμένα μερικὰ κομ-  
μάτια ἀπὸ τὴν φειδικὴν ζυφόρον τῶν Παναθηναίων  
ἐμπρὸς στοὺς δυὸ παραστάτας εἶναι στυλωμένα δυὸ  
μεγάλ' αὐτομάτα ἀγάλματα, ἀνεμονιμένα: ἡ Νίκη  
τῆς Σαρμαθίας κ' ἐκεῖνη ποὺ σάλπισε ὁ Παιώνιος  
γιὰ τὸ δωρικὸ ναὸ τῆς Ὀλυμπίδος, τὸν ἀφιερωμένον  
στὸ Δία κλείνει τὸ ἄνοιγμα μὴ πόκινην κορτίνα.

Στὸ δεξιὸν τὸν τοῖχον, μὴ πόδα κρύβεται ἀπὸ  
μὴ πορτίερα βαρεὰ καὶ πλούσια στὸν ἀριστερὸν, ἕνα  
παράθυρον τοῦ τοῖχου σκεπάζεται ἀπὸ τὴν ταπεσα-  
ρίαν. Πλατύτερα ντιβάνια, σκεπασμένα μὲ στρωσίδια  
καὶ μαξιλάκια, εἶναι σημεῖνα περὶ τὸν τοῖχον. Τὰ γάλατα  
εἶναι βαλμένα τεχνικὰ, γιὰ νὰ βοηθοῦν τὴν συλλογὴν  
καὶ τὸν ἔργο: ἕνα χροόβολο ἀστάχυα μέσα σ' ἕνα χάλ-  
κινο βάζο στέκεται ἐμπρὸς στὸ ἐλευσινιακὸν ἀνάγλυφον  
τῆς Ἀθήνης. ἕνας μικρὸς μισροῦντινός ἰλγῆσσος  
ἐπάνω σ' ἕνα στυλὸ ἀπὸ ἀρχαῖον πρᾶσον μάρμαρον

στέκεται ἐμπρὸς στὴ Μέδουσαν τῶν Λουδοβίγη.

Τὸ αἶσθημα ποὺ ἐξωτερικεύει ἡ ὄψη τοῦ τόπου  
εἶναι ἐντελὸς: διαφορετικὸ ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ γλυνάινει  
τὴν κάμαρα τοῦ ἄλλου σπιτιοῦ, ποὺ ἀγναντεύει τὴν  
ἐδλαβητικὴν οὐχούλα. Τὸ διάλεγμα κ' οἱ ἀναλογίαι  
ὅλων τῶν σχημάτων φανερώσαν ἐδῶ τὴν λαχτάραν  
πρὸς μὴ σαρκικήν ζωὴν, νικηφόρα καὶ δημιουργική.  
Οἱ δυὸ θεῖκ' Μαντατοφόροι θωροεῖς καὶ ἀναδεύουν  
καὶ πλατύνουν ἀκατάπαντα τὸν κλειστὸν ἀέρα μὲ τὴν  
φόρον ποὺ ἔχει τὸ ἀπέραντον φτερούγιμά τους.)

ΣΚΗΝΗ Α'.

(Ἡ ΣΥΑΒΙΑ εἶναι στὴ μέση τῆς κάμε-  
ρας, ὀρθή, ἔχοντας κίονα ἀφηρημένον τὸ καπέλλο, τὸ  
παλτὸ καὶ τὰ γάντια. Δεξ καὶ γυρεύει νὰ ξαναγνω-  
ρίσῃ τὰ πράματα, πὺς νὰ τὰ ξανακάμῃ γνώριμά τῆς,  
νὰ ξανάρθῃ σ' ἐπικοινωνίαν μαζὶ τους, νὰ μὴ νοιώθῃ  
τὸν ἐαυτὸν τῆς ξένο ἐκεῖ μέσα. Συγκρατεῖ τὴν ἀγ-  
νίαν τῆς, ἐμπρὸς στὰ μάτια τῆς ἀδερφῆς τῆς. Ἡ  
ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑ ΔΟΝΗ εἶναι καθισμένη, γιατί τὰ  
γόνατα τῆς τρέμουν κ' ἡ καρδιὰ τῆς χτυπᾷ πάρα  
πολὺ δυνατὰ.)

ΣΥΑΒΙΑ (κινεῖται ὀλίγον.) Παράξενον:  
φαίνεται πὺς μεγάλο...

ΛΟΥΚΙΟΣ. Τί χλωμὸν ποῦ εἶσαι! (Ἡ ΣΥΑΒΙΑ  
φέρει τὸ χέρι τῆς στὸ μάγουλό τῆς.) Ποῦ πᾶς;  
Ἄνοιξαν τὰ οὐράνια. (Πιάνει τὰ μυτερά του ποὺ  
στάζουν.)

ΣΥΑΒΙΑ. Εἶν' ἀνάγκη νὰ πᾶω ἐξω. Δὲ θάρ-  
γῶ πολὺ νὰ γυρίσω. Εἶναι ἡ Μπέττα ἀπὸ καὶ,  
καὶ κλαίει γιατί ἤθελε νὰρθῇ μαζὶ μου. Πήγαυε  
νὰ τὴν παρηγορήσῃ: πὺς τῆς πᾶς θὰ τῆς φέρω  
ἴσως καὶ τὸ ὥρατο

(Ὁ Λούκιος μ' ἕνα ἐξαφνικὸν κίνημα τῆς πιάνει  
τὰ χέρια καὶ τὴν κυττάζει καλὰ καλὰ στὰ μάτια.)

ΣΥΑΒΙΑ (χωρὶς νὰ χάσῃ τὴ δύναμήν τῆς, μὲ  
τόσο καθαρὸ καὶ σταθερὸ.) Τί ἔχεις, Λούκιε;

(Ἐκεῖνος χαμηλώνει τὰ βλέφαρα. Αὐτὴ ἐλευθε-  
ρώνει τὰ χέρια τῆς, κινώντας τα δυνατὰ ὡς γιὰ νὰ  
τὸν ἀποχαιρετήσῃ. Ἡ ἀλύσιστη θέλησὶς τῆς ἀντιλαλεῖ  
στὴ ζωερὴ φωνὴ τῆς.)

— Κοίτης ἀνταμώσεις! Πᾶμε, Φραντζίεσκ!  
Εἶναι ὥρα.

(Φεύγει μὲ γοργὸ βῆμα καὶ τὴν ἀκολουθεῖ ἡ ἀ-  
δερφὴ τῆς. Ὁ Λούκιος Σταντάας μένει μὲ σκυφτὸ  
κεφάλι, κλονούμενος, μὲ τὸ βάρος μιᾶς σκέψης ποὺ  
τονὲ χτύπησε σὺν κεραυνός.)